SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 85. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 5, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 5-го ТРАВНЯ 1990 Ч. 85. РІК XCVII

ОТЦІВ М. КОВАЛЬЧУКА І В. РОМАНЮКА ВИСВЯЧЕНО НА ЄПИСКОПІВ УАПЦ

С. Бавнд Брук (В. Кательницький). — **В суботу, 28-го квітня, в українській автокефальній православній церкві святих апостолів Петра і Павла у Львові хіротонізовано о. Михайла Ковальчука з села Зваричев на Єпископа Чернівецького і Хотинського та всієї Буковини і вікаря Львівського з ім'ям Данило.**

В неділю, 29-го квітня, в церкві села Космач, Косівського району, Івано-Франківської області висвячено о. Василя Романюка на Єпископа Ужгородського і Хустського, місійного вікарія для східніх областей України з ім'ям Володимир. Хіротонію завершив Архиєпископ Галицький і Волинський Іоан, Єпископ Тернопільський і Бучацький Василь та Єпископ Івано-Франківський і Коломийський Андрій Української Автокефальної Православної Церкви в Україні.

В неділю, 29-го квітня, в Тернополі відбулося посвячення синьо-жовтого прапора для міської ради цього міста. Чин освячення завершило спільно духовенство Української Автокефальної Православної і Української Греко-Католицької Церков.

В Києві відбулося установче засідання Сестриства УАП Церкви. На засідання прибули представниці з Одеси, Львова, Києва, Тернополя, Луцька, Івано-Франківського та інших місцевостей. Тимчасово виставлено три кандидатури на голову Сестриства УАП Церкви в Україні, а саме Оксана Мешко, Марія Бурлака і Ганна Коваленко. Обов'язки голови виконує Марія Бурлака. Виконавчим секретарем сестриства обрано Ярину Тимошенко.

„Музика в інституті" закінчила успішно перший сезон

Ню Йорк (О. К.). — На закінчення першого, дуже успішного сезону серії „Музика в Інституті" в неділю, 29-го квітня, відбувся в пополудневих годинах концерт-бенефіс широко відомої піяністки Юліянии Осінчук у приміщеннях Українського Інституту Америки.

При виповненій добірною українською публікою залі, Ю. Осінчук з питоменним її мистецтвом віддограла дві сонати Дмитра Бортнянського, прем'єру на американському континенті сонати ч.2 „Романтична музика" молодого українського композитора Олега Киви і прелюдію, хорал та фугу Цезара Франка.

У другій частині публіка з захопленням прийняла виконання Ю. Осінчук твору відомого вже тут добре українського композитора Мирослава Скорика „В Карпатах", що побудована на гуцульських та бойківських мотивах. Балляда „Україна" Франца Ліста і полонез Чайковського з опери „Євгеній Онєгін" закінчили програму, до якої наслідком теплих та сильних оплесків піяністка ще давала наддатки.

Здавалось, що слухачі не хочуть закінчувати цих музичних спектаклів, що їх вони мали нагоду почути у зимовому сезоні в цій залі, завдяки організаторці серії Ірині Стецурі та таким виконавцям, як світової слави скрипаль Олег Криса, піяніст Олександер Слободяник та інші. Ці два були учасниками закінчення серії і їм, як також особливо І. Стецурі, та іншим, як диригент Вірко Балей, композитори з України та члени камерних ансамблів неукраїнці, дякував у своєму заключному слові член дирекції УІА Володимир Баранецький. Він висловив теж надію, як і учасники цього гарного закінчення, що серія на такому високому музичному рівні буде продовжуватися в наступному сезоні та ще більше популяризувати українську концертову музику серед американських музичних кіл Ню Йорку.

Після концерту-бенефісу, що відбувся в прегарно прибраній мистецькою Романовою Рейні залі, учасники перейшли до бібліотеки на коктейл, а відтак зустрічалися при вечері та мали нагоду забавлятися при музиці Зенона Луцика.

Оживлена діяльність НТШ була темою сходин Управи

Ню Йорк, НЙ. (О. К.) — Тут у власному домі відбулося в суботу, 21-го квітня, чергове засідання Управи НТШ, яке ізза широкої діяльности в останньому часі у зв'язку з подіями в Україні тривало більшість дня та закінчилося перед публічною доповіддю голови д-р Ярослава Падоха про його поїздку до Львова на наукову конференцію заходами відновленого НТШ.

Засідання відкрив д-р Падох, закликавши усіх присутніх віддзначити однохвилинною мовчанкою відхід у засвіти в дні 3-го березня 1990 року, заслуженого і активного до кінця свого життя члена Управи проф. Григора Лужницького.

В дальшій програмі засідання обширний звіт із діяльности НТШ і своєї особистої зложив д-р Я. Падох, затримуючись зокрема на першій від майже півсторіччя зустрічі із членами відновленого Наукового Товариства Шевченка у Львові. Там він брав також участь у науковій конференції з приводу 176-річчя з дня народин патрона товариства, у якій було біля 40 доповідей при вщерть заповненій залі. Голова подав також членам Управи вичерпні інформації про співпрацю з відновленим НТШ у Львові та всю технічну і матеріяльну йому допомогу для розвинення широкої наукової діяльности. При цій нагоді він звітував, що ще в січні він мав в Ню Йорку зустріч з міністром культури УССР Оленком, в якій порушив справу віддання для НТШ у Львові двох будинків, що були власністю товариства, при давній вулиці Чарнецького 24 і 26, але не дістав позитивної відповіді.

Впродовж останніх місяців НТШ мало нагоду гостити у себе ряд науковців з України з доповідями, про що було завжди своєчасно повідомлено українських мешканців Ню Йорку та околиці.

Зокрема про успішну Шевченківську конференцію в Ню Йорку в дні 18-го березня, яка відбувалася одночасно з подібною конференцією у Львові, звітував також науковий секретар проф. Леонід Рудницький і директор канцелярії НТШ проф. Микола Галів, який був її організатором.

Опубліковано „Хрестоматію української релігійної поезії"

Мюнхен-Лондон. — Комітет Наукового Конгресу у Тисячоліття Хрищення Руси-України видав накладом Союзу Українців у Великобританії (СУБ) репрезентативну 552-сторінкову книгу в альбомному форматі п.з. „Хрестоматія української релігійної поезії".

Редакція цього видання і вступний есей Ігоря Качуровського. У книзі — добірка кращих творів 163-ох українських поетів XVIII-XX століть із короткою характеристикою авторів. Видання це появилося в полотняній оправі із мистецькою обкладинкою Ростислава Глувка. У книзі — сотні ілюстрацій, застав, бордюр і кінцівок із репрезентативних українських стародруків у добірці Лідії Качуровської. Передмову до цієї хрестоматії п. з. „Поезія благодаті" написав Володимир Янів.

Замовлення на цю книжку, в ціні 55 ам. дол., слід спрямовувати на адресу: Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens, London W2 4HG, England.

Появилася книжка Я. Пелікана про Патріярха Сліпого

Джерзі Сіти, Н.Дж. — У видавництві В. Б. Ірдменс в Гренд Репідс, Миш., появилася англійською мовою праця професора історії Єйльського університету Ярослава Пелікана п.з. „Ісповідник віри поміж Сходом і Заходом — портрет українського Кардинала Йосифа Сліпого".

Книжка в твердій обкладинці із кольоровою обгорткою з портретом Кардинала Й. Сліпого коштує 29.95 дол. і замовляти її можна через видавництво на адресу: Wm. B. Eardmans Publishing Co., 255 Jefferson Ave, S.E., Grand Rapids, Mich. 49503, або в американських книгарнях.

Автор книжки проф. Я. Пелікан відомий широко як довголітній історик і знавець християнства, зокрема серед слов'янських народів і тому його біографія Ісповідника віри, Блаженнішого Кардинала і Патріярха Української Католицької Церкви Й. Сліпого, а в тому її історії страждань УКЦ в останні десятиріччя, є незвичайно важливим вкладом в багату біографічну літературу в ЗСА. Перша частина праці проф. Я. Пелікана обговорює саме історію слов'янської Церкви, друга в цілості посвячена життю та праці на церковній ниві Патріярха Й. Сліпого.

Цю цінну книжку можна буде невдовзі також купити в канцелярії НТША в Ню Йорку, 63 Четверта авеню схід, 10003 або в Т-ві „Св. Софія" під адресою: St. Sophia Religious Ass'n, 7911 Whitewood Rd., Elkin Park, Philadelphia, Pa. 19117.

У ЛИТВІ ЗАПРОВАДЖЕНО КАРТКОВУ СИСТЕМУ

Москва. — Від 1-го травня у Литовській республіці запроваджено карткову систему на деякі продукти. Така необхідність була викликана совєтською економічною блькадою. У республіці встановлені такі місячні норми продажу продуктів на одну людину: 2 кг муки і 0.5 кг. товщу або маргарини.

Карткова система не запроваджена на м'ясо і молоко, бо на ці продукти Литва повністю задовольняє власні потреби.

Вказані норми продажу продуктів розраховані на травень і червень.

Незалежне пресове агентство Постфактум повідомило, що Литва намагається відновити видобуток нафти на давно закинутих місцях, однак пресова служба Інтерфакс, створена при московському радіо, зауважує, що навіть на випадок успіху старі копальні зможуть задовільнити лише частину паливних потреб республіки.

Президент Литви Вітаутас Ляндсберґіс заявив у Верховній Раді республіки, що він погоджується послухати заклику Гельмута Коля і Франсуа Міттерана і спопільнити процес боротьби за незалежність. Цей заклик міститься у листі, що його надіслали минулого тижня В. Ляндсберґісові президент Франції і канцлер Західної Німеччини, які запропонували, щоб Литва на деякий час припинила дії законів, які були прийняті її Верховною Радою після 11-го березня, коли республіка офіційно оголосила про вихід з СССР.

Ідея листа заключалася в тому, щоб Литва тимчасово припинила рух до незалежности, а Кремль у відповідь припинив економічну блькаду республіки і почав переговори з її представниками. Ляндсберґіс відповів Колю і Міттеранові, що згідний „з духом" їх звернення. Однак литовський президент не перераховує ніяких конкретних заходів, на які республіка готова погодитися.

У середу, 2-го травня, Ляндсберґіс оголосив своє послання на засіданні Верховної Ради Литви, яка висловила підтримку цього документу. Однак Литва продовжує відповідати відмовою на вимогу Кремля анулювати декларацію про незалежність, проголошену 11-го березня.

У вівторок, 1-го травня, Сенат ЗСА прийняв резолюцію, в якій закликає президента Джорджа Буша не подавати на розгляд Конгресові нову торговельну угоду з СССР, поки Москва не припинить економічну блькаду Литви і почне переговори з законно вибраним урядом республіки. Резолюція не має обов'язкового характеру, але вона показує, що Сенат не задоволений відмовою Білого Дому підтримати уряд Литовської республіки в його конфронтації з Москвою.

Помер патріярх Пімен

Москва. — Совєтське пресове агентство ТАСС повідомило у четвер, 3-го травня, що тут на 80-му році життя помер патріярх московський і всея Руси Пімен.

Пімен (Сергей Ізвєков) народився 23-го листопада 1910 року в місті Богородську (нині Ногінськ) Московської области. 20 років він служив у церквах Москви, Мурома, Одеси, Ростова-на-Дону. Від 1955 року був намісником Троїце-Сергіївської лаври у Загорську. У 1957 році висвячений на єпископа. У 1960-1961 роках архиєпископ, керуючий справами Московської патріярхії. Від 1961 року митрополит Ленінградський і Ладозький, від 1963 — Крутицький і Коломенський. У 1971 році вибраний патріярхом на Помісному соборі Російської Православної Церкви. Від 1963 року член Всесвітньої ради миру, совєтського Комітету захисту миру і совєтського Комітету культурних зв'язків із співвітчизниками за кордоном.

Як повідомляє московський кореспондент агентства АП Браян Фрідмен, Пімен помер у наслідок тяжкої хвороби. В останні роки він рідко брав участь у Богослуженнях і появлявся на людях лише в супроводі монахів, які підтримували його.

Найбільш можливим наступником Пімена можна вважати митрополита Пітріма, який, як вважають, користується підтримкою Михаїла і Раїси Горбачових.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖ. БУШ ВІДБУВ ДОВШУ РОЗМОВУ З ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ ЛИТВИ

Вашінгтон. — **Не зважаючи на те, що Білий Дім не робив офіційної паради під час приїзду до Вашінгтону прем'єр-міністра литовського вільного уряду Казімери Прункієне, президент Джордж Буш прийняв її на приватній авдієнції і розмовляв з нею 45 хвилин. Очевидно, темою розмови були справи незалежности Литви і виходу республіки із Союзу з СССР, чим дуже турбується не тільки Буш, але також інші його найближчі співробітники, зокрема державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер, а також економічний стан маленької республіки після того, як совєтський президент зі спеціяльними диктаторськими повновластими Міхаїл Горбачов наказав накласти ембарго на вивіз товарів, в першу чергу палива, тобто нафтових продуктів і природного газу.**

Прем'єр-міністер К.Прункієне була свідома того, що вона не змінить політики Вашінгтону у відношенні до Литви і не добється дипломатичного визнання республіки від Адміністрації президента Дж. Буша, але традиційна приязнь Литви і литовського народу до Америки була безпосередньою причиною її відвідин у Вашінгтоні, де її, до речі, тепло вітали на інших форумах, зокрема у Палаті Репрезентантів і Сенаті. Вона знала також і про те, що Адміністрація ЗСА не бажає розголошувати її приїзд, щоб не образити М. Горбачова, позиція якого на кремлівському троні дещо захитана останніми подіями в Совєтському Союзі і не розв'язаною проблемою економіки, стан якої з дня на день погіршується, — кажуть американські урядові спостерігачі і представники Центральної американської розвідчої агенції (Сі-Ай-Ей).

Прункієне не сподівалася великих парад у Білому Домі, але не вірила своїм очам, коли побачила біля бічної брами, бо головна згідно з поясненням офіційних осіб „не функціонувала", не було ні одної особи, щоб її і тих осіб, які її супроводжували, привітати, не звичними в тому випадку парадами, оркестрою і національними прапорами, але звичайним стисненням руки. Литовські гості були звичайними відвідувачами Білого Дому, показували свої червоні паспорти, шукали понад 10 хвилин за парковою площею, одним словом були залишені без жодного супроводу.

Білий Дім, з агляду його теперішні господарі, доклали всіх зусиль, щоб показати свій „холод" до невигідної для них під теперішню пору гості. Деякі представники уряду під час скромного прийняття (гості мусіли самі себе обслуговувати), хотіли навіть підкреслити, що вони ображені заявою президента Литви Витавтаса Ляндсберґіса, який недавно заявив, що Адміністрація Буша запродала Литву комуно-московській імперії і порівняв ситуацію з конференцією в Мюнхені, де Великобританія і Франція дозволили Гітлерові окупувати Чехо-Словаччину, щоб заспокоїти його амбіції. Амбіціями совєтського диктатора є втримати в купі імперію і не дозволити республікам вийти із Союзу, хоч таке право теоретично забезпечує за ними совєтська конституція.

Після розмови президент Дж. Буш заявив, що прем'єр-міністер Литви зробила на нього позитивне враження, але він, мовляв, не може зробити жодного іншого потягнення, щоб не пошкодити престижеві Горбачова, який і так має чимало клопотів. Приватно Прункієне перестерегла Буша перед американською політикою побудованою на залежності від долі Горбачова, яка, на її думку, не є жодною політикою.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ МІНІСТЕР закордонних справ Едуард Шеварднадзе, по зустрічі із міністром закордонних справ Нігерії РільвануЛюкманом подав до відома, що 36 совєтських фірм шукають торговельних можливостей в Нігерії та що подібне число нігерських торговельних підприємств є зацікавлені совєтським ринком. Обидва державні мужі також говорили про давно запляновний проєкт сталеварні Аджаокута, в якій СССР дало чималий вклад. Міністер закордонних справ запевнив, що Нігерія є дуже зацікавлена цим проєктом і доложить всіх зусиль, щоб його довести до успішного закінчення.

ШВЕЦІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ до великого напливу втікачів з Литви та інших країн Прибалтики з уваги на те, що Москва послідовно посилює свої утиски в обличчі постійних вимог незалежности. Ганс Ліндер, директор цивільної оборони на шведському острові Готлянд, заявив про готовість його провінційного уряду прийняти імігрантів. Тимчасом невтральне шведське військо пильно стежить за совєтськими військовими вправами у прибалтійських районах.

УРЯД ПІВДЕННОЇ АФРИКИ в середу, 2-го травня, розпочав свої перші формальні переговори з Африканським національним конгресом, який від 1912 року бореться за те, щоб в країні знесли панування білої меншости. „Це вперше за 78 років відбувається серйозна зустріч між делегатами Африканського національного конгресу та спадкоємцями білих урядів, що прагнуть нашою країною впродовж кількох поколінь", — заявив Нелсон Мандела. Офіційний денний порядок цієї зустрічі є обмежений до знайдення способів для усунення перепон у переговорах над новою конституцією, що поділила б політичну владу із чорною більшістю. Разом з президентом Ф. В. де Клерком виступив провідник делегації Африканського національного конгресу та заступник президента Н. Мандела і відчитали приготовані заяви перед кореспондентами засобів масової інформації.

НА ВІДВІДИНИ ДО СИРІЇ та розмови з її президентом Гайфезом аль Ассадом прибув президент Єгипту Госні Мубарак. Виявляється, що ціллю їхньої зустрічі є обдумати та зайняти становище до заклику Палестинської Визвольної Організації у справі скликання вершинних нарад арабського світу для обговорення напливу совєтських жидів до Ізраїля. Це вперше за останніх 13 років єгипетський голова держави відвідує Сирію.

ВСІ КРІМ 20-ох ЖИДІВСЬКИХ поселенців випровадилися з християнського кварталу Єрусалиму у вівторок, 1-го травня, згідно з наказом, який увійшов в життя з цією датою. Минулого тижня ізраїльський Верховний суд підтримав наказ про виселення тих 150 жидів, які у навечер'я Великої п'ятниці спровадилися до винаймлених будинків у християнському кварталі Єрусалиму, що є власністю Грецької Православної Церкви, та своїм почином викликали обурення та критику цілої міжнародної громади. Цим 20 особам суд дозволив залишитись до остаточного вирішення справи для „вдержування порядку та охорони будинків".

В АМЕРИЦІ

ПРЕСОВИЙ СЕКРЕТАР Білого Дому Марлин Фицвотер повідомив, що президент Дж. Буш в цьому році зробив помилку при виповненні форми для Податкового управління. Помилка стосується податку з компенсаційної суми, яку Дж. Буш отримав після того, як йому сповнилося 65 років, 12-го червня минулого року. За словами М. Фицвотера, Президент післав додаткового чека до Податкового управління на суму 7,497 дол. з прибутку 26,250 дол. Після виправлення помилки президент Дж. Буш в загальному заплатив податок в сумі 108, 879 дол. із прибутку 483,030 дол.

НА ПІВНОЧІ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК в місцевости Сент-Ріджис поліція блькувала резервацію індіянів племени могавків та стерожила навколо них охорону після того, як у висліді дев'ятьмісячної боротьби між двома індіянськими угрупуваннями були вбиті дві особи. Конфлікт був викликаний існуванням двох касино в резервації. Одна частина індіянів хоче закрити їх, друга — ні. Губернатор Маріо Квомо скликав пресову конференцію для обговорення цього питання. Минулого тижня після того, як по резервації пронеслася хвиля насильства понад 600 індіянів втікли через границю до Канади. Поліція не входить на територію резервації тому, що деякі лідери могавків вважають резервацію суверенною територією, на якій діють тільки їх закони. Представники ФБІ заявили, що могавки порушують федеральні закони, які регулюють функціонування касино.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ стейту Орегон проголосили обмеження програми медікер та медікейд для осіб, яким федеральна влада фінансувала лікарську обслугу. Публічні дебати на рахунок великої коштовности сучасної медицини тривали місяць. Список 1,600 медичних процедур, які вимагають великих витрат, обговорювався Комісією охорони здоров'я в аспекті збалансування їхньої вартости з кількістю осіб, що їх потребують. Цей плян став першим свого роду у спробі зрівноваження обмежених державних фінансів з високими коштами медичної обслуги, нової медтехніки. Орегон став першим стейтом, який зробив рішення приділяти більше уваги превентивним методам лікування. Такі способи вже практикуються іншими країнами, як Англія, де встановлені строгі обмеження для пацієнтів, які домагаються висококваліфікованих спеціялістів та софістикованого лікування.

МОСКОВСЬКА ГАЗЕТА ПИШЕ ПРО НАРОДНУ ВЛАДУ У ЛЬВОВІ

Москва. — В газеті „Московские Новости" з 29-го квітня опублікована стаття Олександра Гуревича „Бурхливий квітень у Львові", в якій автор розповідає, що про Львів тепер пишуть і говорять багато і неоднозначно. Одні називають його „політичною столицею України", „островом свободи", інші „твердинею націоналізму і сепаратизму".

Пробудження перебудовою, Львів несподівано для багатьох проявив свій характер і створює комуністичним владомоцям чимало проблем. Львів'яни першими в республіці віддали всі мандати до Верховної Ради УССР не комуністам, а народним обранцям. Обрані народом нові органи місцевої влади тепер очолюють лідери вчорашньої опозиції. Серед них колишній комсомольський провідник, журналіст Вячеслав Чорновіл, який за свої переконання відбув багаторічне ув'язнення, але не зрадив своїх принципів. Тепер його обрали головою львівської Обласної ради народних депутатів. Його заступником став керівник руху за узаконення УКЦ Іван Гель. Депутатами Верховної Ради УССР стали соціолог Михайло Горинь, публіцист Богдан Горинь, поетеса Ірина Калинець, лікар Степан Хмара та цілий ряд інших українських інтелігентів, які чверть століття тому за свої переконання були засуджені на довгі терміни ув'язнення.

В. Чорновіл дякує за вибір його на голову Обласної ради Львова під час першої сесії. За ним синьо-жовтий прапор, яким на бажання членів ради, закрито статую В. Леніна.

Кореспондент звертає увагу, що жодного з них ще й досі не реабілітували, хоч те, за що їх було засуджено, сьогодні безборонно висловлюють усі, в тому числі совєтські вожді та телевізія.

Засідання Міської та Обласної рад у Львові передавались по телевізії і по радіо, люди слухали все на вулицях і майданах.

Вперше в історії совєтської держави у Львові посадник міста Богдан Котик і голова Міської ради Василь Шпіцер присягали на Біблії. Присяга закінчувалася словами: „Боже, допо-

(Закінчення на стор. 4)

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ НАРАДИ

Чикаго. — Окружний Комітет Відділів УНСоюзу Чикаго влаштовує в суботу, 19-го травня, передконвенційні наради, які відбудуться в залі Культурного Осередку при парафії св. Володимира й Ольги, 2247 Вест Чикаго аве. Початок о год. 3-ій по полудні.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian daily

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster, send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки (money orders) виставляти на „Svoboda"

Статті, дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

А Леніна таки винесли зі залі

Київська газета „Радянська Україна", яка своїм змістом і характером не дуже змінилася від застійних часів, помістила у числі з 25-го квітня довше звідомлення про першу сесію новообраної Ради народних депутатів Івано-Франківщини, на виборах якої перемогли представники Демократичного Бльоку.

Порівняно спокійно йшла робота депутатів, — пише у згаданій газеті В. Пригорницький, депутат Івано-Франківської Обласної ради, завідуючий відділом верховинської районової газети „Верховинські Вісті", — поки не торкнулися „вищих духовних святинь народу — Леніна, радянської державності, соціялізму". Дружньо нібито голосували, — каже він, за політичний плюралізм, за нових керівників области. Здавалося, всі, як і побажав новий голова обласної Ради М. Яковина, політичні амбіції на той час позалишали поза стінами залі. „Та ось надійшла пропозиція представників УХС (Української Гельсінкської Спілки — ред.) оформити в стилі національної символіки актову залю Ради, підняти синьо-жовтий прапор над будинком. Тільки одиниці виступили проти цього, — пише далі Пригорницький, — та й ті зазнали ущипливих докорів. Довірливі народні обранці, проявляючи шану до національно-обрядової атрибутики, і в думці не помишляли про щось гірше".

„Гіршим" актом В. Пригорницький називає винесення зі залі погруддя Леніна, творця комуно-московської імперіялістичної і кривавої системи, у тіні якого вибранці народу, члени Демократичного Бльоку, не захотіли працювати. Деякі, подібні до Пригорницького депутати, ставили питання на черговій сесії про повернення бюсту Леніна до залі нарад. Автор признається, що він „вів перед" у цьому змагу. Робітники ремонтно-транспортного підприємства, які віддали свої голоси Пригорницькому, підтримали, мовляв, його вимогу про „повернення" Леніна і „засудили цей акт наруги над пам'яттю вождя, вимагати від депутатів повернути святиню народу на попереднє місце, вважати доцільним, щоб депутати, в тому числі й невдячні до пам'яті Ілліча, прозвітували перед виборцями про своє ставлення до цього ганебного акту".

Ціле щастя, що виборці в Івано-Франківській області не думають категоріями Пригорницького і робітників з „Сільгоспхімія", бо з цих вимог горстки комуністів наявно видно, як вони розуміють багатопартійну систему і волю більшости.

Сесія нововибраної ради области зайняла також становище до заяви ЦК Компартії України, Президії Верховної Ради та Ради Міністрів республіки, в зв'язку зі ситуацією у західних, у тому числі й Івано-Франківській, областях України. „Я знову вніс пропозицію про повернення погруддя Леніна, але над пропозицією голосування не відбулося"... „Отака-то у нас сучасна демократія, увага до полярної думки", — каже в розчаруванні і жалі за Леніном В. Пригорницький, який винесення бюсту називає „вандалізмом", „кпинами над святинею сучасних геростратів, які кажуть, щоб ми сиділи вдома і не заважали ім працювати".

Помиляється, очевидно, Пригорницький коли каже, що „охмілілі від перемоги депутати забули, що вони гору на виборах взяли передусім завдяки перебудовним ідеям Ленінської партії в оновленні демократизації соціялістичної держави. А в 'демократію' наших рухівців та угаесівців я не вірю". Виглядає, що яничари в Україні ще не перевелися. З цим явищем, треба боротися і вести освідомлюючу роботу на всіх рівнях, головно серед виборців, від яких залежить чи Пригорницький і йому подібні сидітимуть у Раді народних депутатів, чи ні.

КИТАЙ ПРОГОЛОСИВ закінчення військового стану в Лгассі, столиці Тибету, 13 місяців після встановлення військової влади для здушення протиурядових демонстрацій. Китай запропонував це на вівторок, 1-го травня, щоби вказати світові нібито в Тибеті все гаразд. Одначе як це буде виглядати на прикінці важко сказати, бо за останніх два роки китайський уряд майже зовсім не допускає закордонних кореспондентів до Тибету. Вістки, які продістаються на Захід, вказують на постійний спротив будиістиських монахів і жорстоке придушення їх китайськими властями.

Микола Бараболяк

ЛИТВА, БУШ І ПОЛІТИЧНИЙ „ІДЕАЛІЗМ"

Читаєте у частині нашої преси, а почуєте теж і на радіомовленнях: сякий-такий той Буш! Денґ вимордував сотки студентів-демонстрантів на площі Тіянманеню, а Буш послав до Пекіну високопоставлених представників Уряду на переговори з тим убивником. Ґорбачов припинив доставви палива на Литву, залякує литовців танками і військами КҐБ, президент Литви просить про підтримку, а американський Уряд, наче глухий. Де американська традиція оборонця свободи і людських прав? — питає дехто з нас, погоджуючись із такими поглядами.

Війна — це остаточний засіб політики. Нині стає він щораз більше немислимим з уваги на роди зброї, яка могла б бути вжитою. Коли хочеш уникнути воєнний зудар і намагаєшся виелімінувати навіть його можливість — не можеш не звернути уваги на ролю перцепцій у політичних маневрах. Пляную чи якийсь захід і зв'язані з тим засоби діяння, не можеш не враховувати ваги перцепцій. Мусиш ураховувати і передбачувати реакції противника на твої заходи. І зробиш помилку, коли при тому візьмеш до уваги твої власні настанови і будеш керуватись тим, як ти зареаґував би, коли б хтось стосував такі заходи проти тебе. Мусиш ускочити в чоботи твого противника і намагатись второпати як він, саме той індивідуальний противник, мабуть, зареаґує на твої дії. Психологія, студії над характером твого противника, над обставинами, у яких він оперує, словом сотні різних факторів, повинні бути підставою твого рішення, заки зробиш якийсь вагомий політичний крок.

Так, мабуть, поводиться Буш. Він був довші роки амбасадором ЗСА у Пекіні, знає психіку китайця, розуміє суспільні, економічні і політичні настанови цієї країни, і тому, мабуть, не дуже таврує Денґа. Денґ не діяв нерозумно. Зачав від перебудови китайського стилю. Майже скасував колгоспи, перевів багато підприємств на „госпрозрахунок", ще заки Ґорбачов і думав про те, і в результаті „поклав миску рижу на стіл китайця", поліпшив його економічний статус. Очевидно більша економічна свобода викликала, що йде упарі бажання більшої громадської і політичної волі, демократії. Чому Денґ не пішов на те. Західню демократію перещепити в Китаї не так легко, як це виглядає студентам, які переносять ці ідеї зі Заходу на китайський ґрунт. Ось Тайван уже сорок років в орбіті Заходу, а чи там є демократія? А хоч би „демократія" кореанського видання? Буш второпує проблему, і тому не зважаючи на все не бажає утримати зв'язки з тоталітарним Китаєм. На мій розсуд — розумно.

Буш дає Ґорбачову „кредит" за те, що він зробив досі: відпустив сателітів, відтягає війська з Центральної Европи, скинув із політичного Олімпу Політбюро, зліквідував Секретаріят КПСС, відсунув дещо у тінь КҐБ. А якщо йдеться про нас, ніхто не арештує хлопців у Львові й Києві, коли вони виносять червоно-чорні бандерівські прапори, як не як була нагода вибрати своїх депутатів, коли б була відповідна постава виборців, як у Галичині. Чому Ґорбачов припинює відлучення Литви від Союзу? У нього дві пекучі проблеми: економіка і національне питання. Розв'язувати обидві водночас — над силу.

Важливіша для нього економіка. Зробив велику помилку. Підходив до справи майже романтично: зачав від горілки. „Не пийте хлопці забагато, бо запаморочені алькоголем 'помилок' часів 'застою' не направимо'— прохав. То ж драстично обмежив продаж горілки. Здавалось не такий великий почин. А це спричинило „дефіцит" цукру по магазинах, невдоволення а й державний бюджет відчув зменшення приходу податку теж з продажі алькоголю. Зачав проповідувати „ускореніє" — „працюймо щиріше"! Наївний. Як може приспішити темпо праці невільник? Ґорбачов це тямив, і для заохоти оголосив відкритість. Говори, нарікай, кількo хочеш, але „работай". Даремне і те. Працював би краще, коли б за додаткові рублі було що купити. І тут найбільша помилка Ґорбачова: замість звернути всю увагу на споживача і заспокоєння його потреб, дати йому нагоду покращати свій статут консумента за зароблені на „ускоренію" прибутки, Ґорбачов, замість збільшити імпорт з-за кордону товарів для споживача, збільшив імпорт „технології", досконаліших від совєтських машин.

І тут корінь його труднощів: невдоволення мас замість маліти, стало зростати. Заведені Ґорбачовим для поправи економіки півзасоби — виявились даремними! Завів „Ґоспріємку" — своєрідне „кволіти контрол", щоб заводи не продукували „барахла". Покасував деякі міністерства, щоб дещо вкоротити владу бюрократів, в сільськогосподарській ділянці зорганізував своєрідне суперміністерство „Ґор-аґропром" з метою теж, обмеживши

(Закінчення на стор. 4)

Тетяна Носко-Оборонів

НАПЕРЕДОДНІ КОПЕНГАҐЕНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Післягельсінкські конференції держав, що підписали Заключний акт 1975 року притягають щораз більше уваги української спільноти в діяспорі. У цих конференціях беруть участь нечисленні українські „етніки" — члени деяких офіційних делеґацій (наприклад ЗСА), акредитовані неурядові організації й преса та комерційно — видавничі підприємства; а там — з нагоди цих конференцій — виявляють свою діяльність представники українського політичного світу, суспільно-громадських організацій з поодиноких країн українського поселення.

Однієї української репрезентації на цих конференціях досі не було й кожна група, маючи більш, чи менш успішні виступи, залежно від свого пропаґандивного апарату, рекламувала їх у пресі української діяспори, часто неспівмірно до фактичного стану ефективности дії й із промовчанням діяльности інших.

Віденська конференція з 1986-89 років виявила, може якнайяскравіше, рідновидність української інформації. Тоді, коли, наприклад Українське Інформаційне Бюро — УІБ при ДЦ УНР намагалося обхопити цілість українських акцій у Відні, називаючи поіменно всіх, хто так чи інакше виступив на першому етапі Віденської конференції, деякі інформатори зчиняли неспівмірний галас про свої „осяги", що ніяк не заслуговували ані ефективністю дій ані її характером на цю роздуту рекляму. Між іншим писалося про якусь одну „українську репрезентацію в Відні", тоді як, на ділі було їх кілька, відповідно до того, хто кого коли й як „репрезентував". Менше галасу було з приводу конференцій у Лондоні й Парижі в 1989 році, можливо тому, що на цих конференціях було менше „репрезентантів" української діяспори.

Беручи до уваги важливість і першочерговість поодиноких питань, треба на післягельсінкських конференціях у майбутньому скоординувати українську дію в таких справах:

1) Офіційне включення України в Гельсінкський процес із виразним підкресленням, що йдеться тут не про маріонетковий уряд „УРСР" у Києві, а про леґітимний уряд України — Української Народної Республіки, що від 1920 року існує й діє в екзилі;

2) Висувати й наголошувати побіч індивідуальних „прав людини" колективні права (національні, церковно-релігійні, меншинні, етнічно-расові і т.п.), а в зв'язку з цим самовизначення українського народу 22-го січня 1918 року й конечність деколонізації СССР, устійненої ООН на декаду 1900-2000 років;

3) Підтримувати організації післягельсінкських „паралельних конференцій", зокрема започаткованих в Берні 1986 року екзильними урядами, як єдиних леґітимних репрезентантів волі поневолених народів під совєтами;

4) Посилення, чи взагалі започаткування, заходів, щодо включення в офіційні делеґації західніх держав їхніх українських „етніків", як повноправних членів цих організацій, а не тільки як підрядних „дорадників", „обсерваторів" тощо. Тільки делеґація ЗСА має постійних українців-членів (Орест Дейчаківський і інші);

5) Висування наслідків Чорнобильської катастрофи в дусі меморандумів у цій справі ДЦУНР на Віденську конференцію в 1980 роках.

6) Підтримування самостійних, незалежних від російських, акцій закордонного Представництва Української Гельсінкської Групи, наскільки вони не заперечують ідей 22-го січня 1918 року;

7) Переорганізація Комісії Прав Людини СКВУ в Комісію Людських (національних і індивідуальних) Прав СКВУ.

Я вповні погоджуюся з поглядом інж. М. Світухи, висловленим недавно на сторінках української преси про те, що українська діяспора повинна взяти активну участь в Копенгаґенській конференції в червні 1990 року. На превеликий жаль, з незалежних причин, я не зможу поїхати на цю конференцію до Копенгаґену, хоч, між іншим, вже отримала запрошення звідтіля і багато цікавих матеріялів, де знайшла список неурядових організацій (НҐО), як наприклад: Міжнародна Амнестія, Хартія 77 (Чехо-Словаччина), Комітет сприяння солідарности в екзилі (поляки), Жидівська конґреґація, Комітет Сахарова й інші. На цьому офіційному спискові неурядових організацій (НҐО) нема досі зазначено ніякої української делеґації. Треба сподіватися, що СКВУ чи Українська Гельсінкська Спілка, подбають в найближчому часі про офіційну реєстрацію на Копенгаґенську конференцію в рамках „паралельних дій" неурядових організацій.

Інша справа з Державним Центром УНР, який не може стати недержавною чи неурядовою організацією, а підпадає під категорію екзильних урядів і дипломатичних станиць, яка то категорія започаткувала успішно свої „паралельні дії" в Берні й Відні в 1980-их роках і які повинні продовжувати теперішні керівні органи ДЦ УНР.

Уряд — хай і в екзилі — є уряд й не може перемінюватися в неурядову формацію, якою є в своїй суті СКВУ.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про різні поняття старости

Для нікого—це нічого нового, що поняття старости дуже змінилося і ми мали вже нагоду писати на цю тему. Але постійно приходиться бачити та переживати, які різні ці поняття старіння є у людей, та як різно вони їх приймають. Напевно читачі старші віком, так як ми, самі можуть це бачити по собі та по своїх приятелях чи близьких в родині. Бо одні люди навіть сьогодні у 50 років вже зовсім старенькі люди, а інші в тому самому віці, грають щоденно теніс, їздять на лещатах, танцюють, а деякі ще закохуються та закладають родину. Все залежить в першу чергу від здоров'я, а далі від психічної настанови та способу життя. І тому є молоді люди, які почуваються старими і є старі, які почуваються молодими.

Здається, однак, у тих самозрозумілих ствердженнях одне грає найважливішу ролю, а це почуття, що людина і старша віком може щось від себе дати іншим, може бути пожиточною одиницею у своїй спільноті.

І саме це найважливіше спонукало нас знову писати на таку тему. А радше спонукою були дві події, які із-за головних „акторів" цих подій були на сторінках американської, а то і світової преси.

Минуло щойно декілька днів, як в Ню Йорку померла світової слави фільмова акторка Ґрета Ґарбо. Для молодших поколінь вона зовсім не була знана, але ми і ці старші від нас завжди уважали її за славну, за живу леґенду, за „ікону" — як тепер писала преса. Але ми тут не хочемо повторяти інформацій про її фільмову кар'єру, про її дивну красу чи перелічувати фільми, які досьогодні уважаються вийнятковими. Нам важливе те, що ця світової слави акторка перервала свою кар'єру у 1941 році і майже повних 50 років жила в цілковитому відокремленні від світу, людей і від акторської праці, яка принесла їй славу. Чи можна собі уявити, що хтось, не закінчивши ще 40 років після 27 фільмів, у яких грав головну ролю відійшов від всього і жив без товариства, без праці, без будь-якого зайняття майже півсторіччя? Власне кажучи, ніхто не знає причини такого рішення, — кажуть що Ґрета Ґарбо не могла перенести невдачі останнього фільму, який саме випущено у 1941 році. Але залишається незмінний факт, що вона померла на 84-му році життя, відокремлена із власного непримушеного бажання від того світу, що захоплювався її грою і що дослівно „носив її на руках". І нам насувається питання чи годиться бути таким еґоїстом, чи можна оправдати таке життя, якщо можна це назвати життям? Хтось скаже — це право кожної людини, жити як захоче, але...

І тут наведено під тим „але" інші приклади. Ось недавно виступала в телевізії інша широко в ЗСА відома театральна акторка Гелен Гейс. Вона, шість років старша від Ґ. Ґарбо, як ми це вичитали з довідника — перейшла в житті важкі родинні трагедії — але на її старечому обличчі можна побачити не лиш ще давню красу, а передусім лагідність, любов до людей і любов до свого мистецтва, яким вона так щедро ціле життя обдаровувала і ще й далі обдаровує людей. З якою пошаною оточує її американська спільнота бачимо із того, що її ім'ям названо один з найкращих театрів, а де вона не появиться зустрічають її тепло з подивом і безмежною вдячністю за це, що вона стільки років вірно стоїть на службі Мельпомени.

А другий приклад — чи не читали ми минулого тижня про незвичайно успішний концерт 98-річного піяніста Мечислава Гошоского. Критики писали із захопленням про його гру, а люди платили сотні долярів, щоб мати щастя бути на такому вийнятковому концерті.

Отже людина може своїм мистецтвом служити людству так довго як має до того силу. І тут краса чи зовнішній вигляд не повинен грати найважливішої ролі.

О-КА

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Борис Тимошенко

ЛАНЦЮГИ ЖИВІ Й МЕРТВІ

V.

Звичайно, ми всі такі, що чіпко трималися рідного берега, були на списках, і всіх нас тягали в органи безпеки, такі переслідувались на роботі, таким неймовірно тяжко було працювати творчо. Фактично такі були в самоув'язненні, жили у внутрішній неволі, оточені моральним колючим дротом. Таких, ніде правди діти, гнітив і страх, породжений облудною системою, який можна назвати й генетичним страхом, бо передавався із покоління в покоління нашими нещасними й закатованими попередниками. Цей страх нам, чуйним і чесним дітям сплюндрованої матері — України, і додавав розпачу та песимізму, і стримував од рішучости. І хоч совість непокоїла, бо безстрашні сини Вітчизни, правозахисники, які за свої перехонання не одноразово побували в жорстоких ув'язненнях, уже згромадилися в Українську Гельсінкську Спілку, уже підіймали народ на масові акції, особливо ефективними були вони у Львові, а письменники найбільше чим тоді непокоїлися — це відродженням української мови, і їхні заходи ще не виходили за межі спілчанського Будинку літераторів, але сталося... Та й не могло не статись. Ми ж мали приклад Тараса Шевченка, приклад розстріляних, закатованих. Адже письменники від природи наділені тонкою вразливістю, бо їхньою потребою є глибоке вивчення життя, правдошукання. На сторінках нашого органу „Літературної України" почали з'являтися все гостріші публіцистичні статті, все гострішими ставали наші дискусії на всіляких зібраннях, і все виразніше почала вимальовуватися моторошна правда рідної землі. Вона була не тільки в Чорнобилі, не тільки в зникненні української мови, була такою, що не осягалася самим розумом.

Україна, як відомо, територіяльно мала, вона становить усього 2.7 відс. території СССР. Але Україна — Божа перлина. Бо на такому невеличкому клаптикові зосереджено 50 відс. світових чорноземів. Великою є питома вага виробництва продукції в Українській ССР. Для всього Союзу Україна дає зерна 24 відс., цукрових буряків 58 відс., картоплі 22 відс., м'яса 23 відс., молока 24 відс. І замість того, щоб таку добру й щедру годувальницю всіляко оберігати, на неї посунула орда центральних відомств, і тепер на Україні 95 відс. промислових підприємств підпорядковані Москві, що становить десь четверту частину всієї союзної промисловости. На Україні має бути десь половина всіх атомних електростанції, де працюватимуть десятки реакторів того типу, що вибухнув у Чорнобилі. Здавалося б, за такі терпіння Україна мусить мати щедру винагороду. Якби ж то! Величезна кількість атомної енерґії йде на експорт, а центральні промислові відомства, які мають щорічний прибуток на Україні близько 50 мільярдів карбованців, із них нашому народові кидають лише 12 відс., як жалюгідну подачку. Царські колонізатори й ті більше для України лишали, десь близько 40 відс. здобутого. Хоча правди ніде подіти, і совєтські колонізатори в дечому щедрі. А найперше в промисловому бруді, якого припадає на Україну 35 відс., відтак ми випереджаємо всіх людей Союзу в кількості бруду на душу населення. На Україні скупчено понад 1,000 шкідливих хемічних заводів, звичайно ж вони в абсолютній більшості належать центрові, і на потреби України використовується менше 7 відс. їхньої продукції. Зате щедро на нашій землі лишається інше „багатство". Нині у 64-ох містах України концентрація шкідливих речовин в атмосфері перевищує норму в 60 і більше разів. У цих містах живе 22 відс. населення України.

Україна — „ударниця", вона „передовиця". Бо займає перше місце серед республік за забрудненням атмосфери твердими та ґазотоксичними речовинами. Дитяча смертність теж одна з найбільших серед республік, а в онкологічних захворюваннях Україна тримає сумну першість в цілому світі. Зате ми в останніх щодо приросту українців на Україні. Останні в культурних розподілах. Скажімо, на Україні видається 3,3 книги на душу населення на рік, тоді як в Союзі 9 книжок. Половина сіл України не мають шкіл. 33 відс. сіл мають школи в жалюгідному стані, 34 відс. сіл не мають медичних амбуляторії, позбавлені найелементарнішої лікарської допомоги.

Україна тепер тяжко бідує і на прісну воду. З розрахунку на одну людину в Україні водозабезпечність у 10 разів нижче від загальнозоюзної. Українську прісну воду по-хижацьки пожерла надмірно перенасичена промисловість. А промисловості допомогли меліоратори. Бездумне осушення за останні двадцять років зменшило кількість річок на Україні на 8 тисяч, а загалом у нас зигинуло малих річок 20,000. А ті водойми, що лишилися, забруднені хемією, радіонуклідами, навіть підземні води в багатьох місцях уже забруднені нітратами. Тяжкої шкоди українській землі завдає сучасне зрошення. Через нього засолонцьовуються мільйони гектарів прекрасних українських чорноземів.

Родюча земля України — окрема трагічна сторінка. Зрозуміло, що цьому значною мірою сприяв той факт, що з 1976 року Управління сільським господарством України знаходилося в Москві й було підпорядковано Союзові. „Батькові" Сталіну із-за кремлівської стіни здавалося, що Україна невичерпна, і коли йому доповідали, що на Україні голод, і не можна вилучити в селян великої кількости хліба, то вождь усіх часів та народів всезнаюче кидав: „Хохли, оні хітриє, хлеб попряталі..." На Україну, як на бездонну криницю, дивилися й новітні визискувачі з могучої столиці. Задля того, щоб з меншими клопотами вигрібати потрібну кількість зерна, інтенсивно укрупнялись колгоспи, на взірець великої імперії утворювалися такі собі колгоспи імперії, де низька культура використання мінеральних добрив, де, задля вищих прибутків, просто по-звірячому вживаються хемічні засоби захисту рослин, але низька якість і цих засобів, і мінеральних не створили позитивного балянсу поживних речовин у ґрунтах, лиш призвели до згубного забруднення землі-годувальниці, до вбивчого забруднення сільськогосподарської продукції різними хемікаліями, а також води й повітря, що спричиняє зростання захворюваности населення, особливо дітей. Задля виконання завищених плянів хліба, що спускаються згори, українська земля нещадно розорюється, і нині розораність наших земель найвища в світі й становить 60 відс., тоді як в Союзі лиш 15 відс. і у всіх европейських країнах, тут у З'єднаних Стейтах Америки теж невисока розораність ощадлива. А Україну для чого щадити, і нині вже українських чорноземів зіпсуто 60 відс. і Україна щорічно втрачає 100,000 гектарів чорноземів, щороку довжина ерозійних яруг на Україні зростає на тисячі кілометрів. А коли додати, що в зоні дії Чорнобильської аварії опинилося 3 мільйони 700 тисяч гектарів землі, то з болю за сплюндровану колонізаторами Вітчизну хочеться закричати на увесь світ...

Закінчення буде.

ЩОБИ ЗАОХОТИТИ уряд президента Джорджа Буша у підтримці їхньої політики супроти країн Латинської Америки у вівторок, 1-го травня, Сенат схвалив 720 міл. дол. економічної допомоги для Панами та Нікараґуа. Терер це схвалення мусить бути узгіднено з представниками Палати Репрезентантів поки воно увійде в дію.

Відбудеться 6-ий з'їзд Товариства „Бойківщина"

У неділю, 27-го травня цього року, у приміщенні Сестер Василіянок у Факс Чейсі, Філядельфія, відбудеться 6-ий з'їзд Т-ва „Бойківщина".

Просимо членів Т-ва „Бойківщина" зголошуватись на адресу 2222 Брандивайн вулиця, Філядельфія, Па., 19130.

Реєстрація почнеться 27-го травня, о год. 9-ій рано. Програма з'їзду: 1. Відкриття, 2. Прочитання і затвердження порядку нарад, 3.Вибір президії, 4. Прочитання протоколу з 5-го з'їзду, 5. Вибір комісій: Верифікаційної, Номінаційної і Резолюційної, 6. Програмова доповідь проф. д-ра Василя Луціва, 7. Звітування уступаючої Головної управи, 8. Дискусія над звітами, 9. Уділення абсолюторії уступаючим керівним органам, 10. Звіт Верифікаційної комісії, 11. Вибір керівних органів Товариства, 12. Звіт Резолюційної комісії, 13. Вільні внески й запити, 14. Різне, 15. Закриття з'їзду.

З'їзд включатиме бенкет з доповіддю Йосипа Терелі про сучасну ситуацію в Україні. Вступ на бенкет 15 дол. і нічліг 15 дол.

Шостий з'їзд Т-ва „Бойківщина" буде проходити під гаслом солідарности з пробудженою Україною.

Головна Управа Т-ва „Бойківщина" звертається до своїх членів і приятелів взяти численну участь в нашому з'їзді разом зі своїми родинами й обговорити ті дуже важливі події, які відбуваються в Україні.

Т-во „Бойківщина" вже призначило 5,000 дол. на допомогу Україні, хоч це не є кінець, бо нашої допомоги Україна дуже потребує і буде потребувати надалі. Справа допомоги є перша й найважніша. Та справа є пекуча, а ми говоримо вже півроку й організуємо комітети, а допомоги не даємо. Без нашої допомоги Україна не може обійтися. Ми мусимо розраховувати на власні сили і власну допомогу. Нам ніхто не допоможе. Те, що ми так з тою допомогою тягнемо, є до певної міри національним злочином супроти України. Ми не здаємо собі справи, що ми робимо. В Україні вирішується життєве питання — бути чи не бути українському народові, а це вирішення може прийти набагато скоріше, ніж ми сподіваємося. Доля українського народу повинна запасти глибоко до серця кожній українській людині й справа України для нас повинна бути понад усе!

Микола Турецький

ТОРТУРИ В СОВЄТСЬКИХ „ПСИХУШКАХ"

Завдяки старанням членів Комітету Суспільної Опіки при Українських Злучених організаціях в Клівленді, 23-го березня відбулася незабутня зустріч громадянства із недавно випущеною на волю українською діячкою Ганною Михайленко.

Хоч ми тут, на еміґрації, вже багато чули і читали про т. зв. „психушки", тобто психіятричні заклади, за допомогою яких режим розправляється із своїми противниками, проте всі ті інформації мали переважно загальний характер. Натомість, з уст Ганни Михайленко, жертви, якій майже чудом після вісьми років вдалося звідти дістатися й опинитися на волі, слухачі мали змогу почути деталі тортур у „психушках".

На питання чому її було запроторено до психушки, Г. Михайленко відповіла, що вона туди була заслана не тільки за те, що обороняла українську справу, зокрема право української мови, але за те, що вперто не хотіла „покаятися" за свою нібито вину, визнати свої „помилки" погляди і т. д. Оце кеґебістів найбільше заїдало і за це вони хотіли помститися на своїй безборонній жертві. „На запитання моїх катів, каже Михайленко, — чому я така „вперта" і чому не хочу „розкаятися", я їм відповідала: „Краще вмерти стоячи, ніж жити на колінах".

Вона також сказала, що ніколи не хворіла на жодні психічні недуги, кращим доказом чого є те, що аж до самого арешту вона без жодних труднощів виконувала свою професійну працю в бібліотеці. Щоб ні в кого не було сумніву в її нормальному психічному стані, прибувши до Америки, вона відразу вдалася в Бостоні до відомих психіятрів, які після детального дослідження дійшли до висновку, що вона, як тепер, так і в минулому не хворіє і не хворіла на жодні психічні недуги. „Ось вам документ про це", — сказала вона, показуючи присутнім посвідку від психіятричних фахівців.

Цікаві речі довідуємося від Ганни Михайленко про „психушку" в м. Казані над Волгою, де вона була ув'язнена вісім років.

Чому саме аж туди запроторили її кеґебісти? Хіба їх нема десь ближче на Україні?

На це вона відповіла: „Так, психушки є також ближче, наприклад, в Харкові. Але мені пізніше стало відомо, що, як українку, вони хотіли мене відіслати якнайдалі від моєї рідної батьківщини, щоб я не мала жодного контакту з нашими людьми".

„Якщо йдеться про „психушку", або, як вона офіційно зветься — „лікарня для психічно-хворих" у Казані, то це є величезний табір, який є так сильно ізольований від решти світу, що про будь-яку втечу звідси не може бути жодної мови", — каже Г. Михайленко. А тим більше, якщо йдеться про „психічнохворих", як офіційно влада називає фактично політв'язнів, які там перебувають. По перше, табір оточений шести метровим муром, поверху якого проведено навколо 8 рядів колючого дроту. А над колючим дротом „для певности", що звідти ніхто не втече, причіплено також дротяну сітку.

Але кеґебістам видно і цього було мало, бо в середині самого табору понад стіною лежить кількаметрової ширини смуга свіжо розкопаної землі. Це для того, що якщо б комусь таки якось вдалося вискочити з тюремної камери (психушки), то пробираючись до стіни, по його слідах зроблених на розкопаній землі, можна було б довідатися, що хтось втік. Залишається незрозумілим; чому совєтським катам аж так дуже залежить, аби хтось з їхніх „підопічних" в цій психушці не зміг дістатися на волю?

Виявляється, це ще не все. Бо видно, для ще більшої певности щодо „охорони" своїх „підопічних", через вищезгаданий колючий дріт навколо табору,пущено сильний струм електрики, яка, якщо ни вб'є, то напевно спаралізує того, хто тікаючи з „лікарні", доторкнеться до того дроту.

В самому таборі на „лікуванні" перебуває від 1,000 до 1,500 „хворих" тобто, переважно політв'язні, яких кинуто сюди не для лікування, а фактично для катування. А тому, що кількість ліжок залишається тією самою, а в'язнів прибуває все більше, в камерах панує страшенна тіснота та сморід з причини завжди замкнених вікон.

Ганна Михайленко розповіла, що в „психушках" є три методи т. зв. „лікування": морально-психологічний метод, медичний та фізичний.

„Медичний" метод „лікування" полягає в примусовому застосуванні т. зв. невролептичних ліків. До улюблених з цього роду ліків у „психушці" був лік під назвою „дизертин". Впродовж першого місяця його давали в ін'єкціях 100 міліграмів двічі на день, після одного місяця — в таблетках Ін'єкції були настільки болючі, що не раз було чути з камер розпачливі крики нещасних в'язнів. Як ми вже зазначили, ін'єкції давали примусово: кілька здоровенних кеґебістів тримали людину за руки й ноги, а один нібито „лікар" грубезною голкою колов виснажене але ще живе тіло в'язня. оскільки все це колення відбувалося в брудних обставинах і правдоподібно, не стерилізованими голками, то на місці ін'єкцій т. зв. амінозину, часто появлялися болючі абсцеси (гнояки), які через відсутність антибіотиків не раз закінчувалися повільною і дуже болючою смертю.

Сама дія невролептичних ліків проявлялася по-різному. Переважно через застосування тих отруйних ліків, функції організму радикально змінювалися: людина втрачала почуття, де вона знаходиться, з рота текла слина, тряслися руки і ноги, не можна було довго ні сидіти, ні лежати. Одночасно порушувалася функція внутрішніх органів шлунку, кишок та печінки, випадали зуби, ослаблювався зір. Навіть сон не давав жодного полегшення жертвам такого „лікування".

Звичайно, Ганна Михайленко не була винятком, їй також довелося зазнати того „лікування". І хоч вона вийшла живою, проте зазнала інших дуже неприємних ускладнень від тих „нерволептичних ліків". Крім всяких інших ускладнень вона почала втрачати здібність розмовляти. „Дійшло до того, — вона сказала, — що впродовж трьох років, я цілком втратила здібність говорити. Коли мене відвідала моя сестра, вона дуже плакала, що я не можу з нею розмовляти... На щастя, через два роки моя мова повернулася до мене назад".

І взагалі, таборова обслуга була дуже жорстокою до в'язнів. „Вже на третій день перебування в „психушці", сказала Ганна, — мене побила моя обслужниця лише за те, що я випрала свою білизну не в ті години, які на це призначені. Я зробила так, бо ще не була ознайомлена з тими годинами".

„На будь-які скарги в'язнів адміністрація „психушки' не тільки не звертала жодної уваги, — каже Михайленко, — але, навпаки, суворо карала тих, що скаржилися. При тому, скарга каралася ін'єкціями тих, або інших невролептичних ліків: більше в'язень скаржився — більше діставав тих отруйних „ліків".

Крім ін'єкцій нерволептичних отруйних „ліків" в таборі, (або „психушці") застосовувалися проти в'язнів також електрошоки та шоки за допомогою ін'єкцій інсуліну. „Правда, мене, — каже Ганна, — не „лікували" електрошоками, але знаю одну дівчину по прізвищу Алаєва, якій дали шість разів по 25 електрошоків. В'язні від тих шоків часто, або втрачали розум, або навіть вмирали. На щастя, Алаєва, мабуть, тому, що була молодою і фізично здоровою, вийшла з тих шоків не пошкодженою".

Щодо інсулінових шоків, які, доречі, нормально даються у випадках лікування шизофренії, то тут переважно давали впродовж трьох місяців. Від цих шоків люди нераз, або втрачали пам'ять (бодай, тимчасово), або навіть вмирали.

„Так само, — сказала Г. Михайленко, — в'язням суворо заборонялося розмовляти з в'язнями інших камер, або навіть подавати свої прізвища. Більше того, коли під час зустрічі один чоловік до другого на знак привітання махнув рукою, то за це був караний ін'єкціями „ліків" кожного дня впродовж 20-ти днів. Коли під час зустрічі хтось до когось щось викрикнув, тоді той, що викрикнув, був караний електрошоками. Суворо заборонялося спілкуватися між собою політв'язням.

(Закінчення на стор. 4)

Померла Богданна з Ремезів Стецюк

Дня 18-го січня, 1990 року, після довшої важкої недуги померла у шпиталі в Оттаві на 83-му році життя Богданна з Ремезів Стецюк. Покійна була дочкою Івана і Олени з Лепких Ремезів, народилася 1906 року в Ходорові, а потім жила із своїми батьками в Тернополі. В Оттаві вона жила із своїм братом інж. Сильвестром Ремезою.

Похорон Богданни відбувся у понеділок, 22-го січня, з українського католицького собору св. Івана Хрестителя в Оттаві на місцевий цвинтар Норт Дам де покійна лягла на вічний спочинок біля могили своєї мами, св. п. Олени з Лепких Ремези. Похоронні обряди відправив парох о. Володимир Шевчук, ЧСВВ. Після похорону відбулася в парафіяльній залі тризна. І після панахиди в похоронному заведенні, і після Святої Літургії в соборі, і під час тризни говорив про покійну і її життя о. В. Шевчук. Під час тризни промовив про покійну також її родич, інж. Омелян Тарнавський з Торонто, висловлюючи при тому в імені родини братові покійної, Сильвестрові, щире співчуття.

Замість квітів на могилу покійної склали свої пожертви на фонд українського собору в Оттаві: а) з Оттави: Сильвестер Ремеза — 1,250 дол.; Люба і Володимир Качани — 26 дол.; Рома Лапунько — 25 дол.; по 20 дол.: Марія і Євген Войчишини, Олена і Борис Мигалі, Анна Тхорівська, Богданна Шпилька і Євгенія Федак; по 10 дол.: Параскевія і Антін Березовські, Марта і Петро Литвини, Софія й Іларій Пухніцькі та Марія і Дмитро Решітники; Петро Луцишин — 5 дол. б) з Торонто: по 100 дол.: Ірина і Роман Вжесневські, Наталка і Мирон Головаті, Уляна, Мотря і Андрій Головаті та Ярослава і Михайло Шафранюки; Олександра і Омелян Тарнавські — 50 дол.; Василь Вацик — 20 дол. в) о. Володимир і Стефа Тарнавські, Едмонтон, — 100 дол., Галя й Іван Плетенецькі, Іст Медов, ЗСА, — 50 дол. Разом — 2.086 дол.

Хто ще бажав би скласти від себе пожертву замість квітів на могилу покійної, може вислати свого чека на адресу: Ukrainian Catholic National Shrine, 952 Green Valley Crescent, Ottawa, Ont, K2C 3K7, Canada.

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша запропонувала в середу, 2-го травня, звільнити обмеження на експорт модерної технології до Совєтського Союзу та країн Східньої Европи, включно з комп'ютерами, електронним та телекомунікаційним обладнанням. Пропозиція, яка розпрацьовувалася з початку цього року, буде обговорюватися в червні в Парижі під час зустрічі на найвищому рівні Координаційного комітету контролі мультилатерального експорту (Коком), організації, яка була встановлена при НАТО 41 рік тому з ціллю охорони військової технології від совєтів. Реакція американських бизнесменів в загальному сприятлива, але деякі екзекутиви застановляються над неадекватністю експорту сотень мільйонів долярів. Гострі дебати в цій справі ведуться в Конґресі. Сенат, в свою чергу, прийняв резолюцію із закликом до Дж. Буша не давати на розгляд Конгресу новий торговельний договір з СССР, поки Москва не зупинить економічної бльокади Литви.

МОРМОНСЬКА ЦЕРКВА, яка вважається одною з найшвидше зростаючих у світі, змінила деякі свої ритуали, які дискрімінували жіноцтво та осіб інших віроісповідувань. Жінки-мормонки вже не будуть присягати послушність чоловікам, носити вуаль, а особи інших віроісповідувань не будуть засуджуватися як наймити сатани. В минулому місяці мормони нараховували 7.3 міл. членів.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ Японського закордонного міністерства заявили, що Японія виділила 13 міл. дол. харчевої допомоги Польщі. Дотацію буде вжито на купівлю збіжжя у Мадярщині і в цей спосіб Японія допоможе і Мадярщині.

Литва...

(Закінчення зі стор. 2)

тиск бюрократів, збільшити вихід колгоспників, і поширити приватні господарства, та все з малим успіхом. Якщо йдеться про хліборобство — голови колгоспів не сприяють процесові приватизації, бо вони заступивши позиції колишніх поміщиків, поводяться як самовладці, а вихід членів зі спільности зменшує престиж їх позицій, та головне те, що в колгоспі лишилось мало підприємчивого елементу, який мав би відвагу йти „на своє" і ризикувати. Майже увесь актив села вивтікав до міста, де жити легше і краще.

Ми, нині литовці, хотіли б бачити в Америці своєрідного комісаря національної справедливости, який устрявав би всюди, де порушуються права людини і народів, а головне заступився за під'яремними народами. ЗСА попали були в таку ролю, коли виступили в обороні демократії у В'єтнамі. Втратили понад 50,000 убитими, а з духової трауми ще досі уповні не вийшли. Президент Буш тверезий політик. Він радіє появою Ґорбачова на східньому фірмаменті і доцінює його. Уважає, що було б гірше і для народів СССР, і Америки, і світу, коли б його заступила найправдоподібніше військова диктатура. З цієї ж причини, коли пишу ці рядки, прийшло признання СССР статусу найбільш упривілейованої країни в торгівлі, щоб допомогти Ґорбачову в економіці, тому згідно з порадами Коля і Мітерана, (коли не буде більш драстичних виступів проти Литви) невизнавання литовського уряду, і політика „hands off".

Важливіше і те, що СССР вийшов із Нікараґуа і Куби, в чому вітальний інтерес ЗСА, ледве, чи можна квестіонувати політику ЗСА „в орбіті" інтересів Росії. А такі „орбіти" — це дійсність! Праведний „Закон Вашінґтона" не перестав зовсім мати значення. ЗСА вспоминаються і будуть остоювати людські і національні права, де їх порушується, але в певних межах — де це не є всупереч інтересам ЗСА. Не можна, отже дивуватись, що Буш веде таку стриману політику в справах деколонізації Совєтського Союзу, бо не все, що в інтересі підколоніяльних народів, покривається з державним інтересом ЗСА. І не можна забувати на цій основний принцип успішної міжнародної політики: коли у твому інтересі порозуміння, мусиш „ускочити" у чоботи твого противника, і поміркувати на що він „піде", а на що ні, і як він іноді мусить зареаґувати, хоч би й не хотів.

Буш бере до уваги нинішню ситуацію Ґорбачова між силами Кремля, сили, які в Кремлі за ним, а це більше тих які проти нього, статичну силу всесоюзної бюрократії і російських імперіялістів (а вони все займуть місце Ґорбачова, коли б прийшло до того) — і тому не дивуймось Бушові. Інтерес попереду ідей — завжди в політиці!

Є один відтинок американської політики, де виглядало б, усім керує „ідеалізм": це охорона інтересів Ізраїля. Як не поводились би вони супроти арабів у Палестині, все їм увійде. Бувають анемічні протести з боку Державного департаменту, але їх ніхто не бере серйозно. Ось останніми часами, захоплюючи приміщення в християнській частині Єрусалиму, жиди порушили віками встановлений стан посідання релігійних ітересів. Думаєте стримає їх хтось, чи щось? На тому відтинку гроші і сили засобів масової інформації перемагають навіть державний інтерес ЗСА. А виразний інтерес: не допускати до дальшого завогнювання на Близькому Сході. Та це виімок, а виімки підтверджують правило, і таке і в тому казусі. Інтерес рішає.

Час нам теж перестати жити ілюзіями і вірити в політичний ідеалізм. З дійсністю рахуватись таки конечно.

Тортури...

Закінчення зі стор. 3

Особливо тяжко було тим політв'язням, яких за якусь „провину" саджали в „одиночку" до ізоляторів. Ганна Михайленко знає одну жінку, яку було запроторено до ізолятора на кілька тижнів. „При тому, — вона сказала, — людина там не тільки цілковито ізольована від світу, але також має зв'язані руки і ноги. Годують і поять їх звичайно штучно. Не раз мухи її їдять, але вона не має змоги навіть відігнати їх від себе... Жах...

Нарешті, щодо їжі в таборовій „психушці" в Казані, то там вона видається в такій кількості, що на одного в'язня на день не можна витратити більше як 37 копійок. Можна тільки уявити, що можна купити за таку мізерну „суму" грошей... І тому, як каже Г. Михайленко, щоб її втримати при житті, її родина майже цілком матеріяльно вичерпалася, посилаючи їй харчові посилки.

І так, нарешті, в травні 1988 року, Ганну Михайленко було випущено з „психушки" додому. Але навіть після прибуття назад до Одеси, впродовж наступного півроку вона мала коло себе кеґебівського „опікуна".

„Одеса, — каже Г. Михайленко, — виглядає тепер дуже запущеною, як зовнішньо так і внутрішньо. Місто брудне, старі будинки майже не ремонтуються. Навіть морський пляж тепер там настільки забруднений, що вже майже ніхто не купається"...

Так само і щодо культурно-національного життя. Хоч згідно статистики, в Одесі проживає біля 60% українців, проте української мови там і досі майже не почуєте. Також на 120 шкіл, там і досі є лише дві україномовні школи. Лише на базарі ще можна почути українську мову. „Коли в місті я розмовляла українською мовою, — каже пані Михайленко, — то мене за це називали якщо не бандерівкою, то націоналісткою... І це в той час, коли наче на глум, головою парткому міста є Хмеленюк, а міського виконкому (голова міської ради) — Симоненко. Згідно за їх прізвищами вони повинні були б бути українцями. Але, як не дивно вони є запеклими ворогами всього українського, а мови української — особливо. Парадокс, який, здається, можливий лише серед українців.

Та незважаючи на все, в тому числі і на продажніх собак російського імперіалізму на зразок Хмеленюка та Симоненка, також і в Одесі поступово дає себе знати українське національне відродження. Для підтвердження цього Г. Михайленко розповіла про те, як хлопчик на вулиці в Одесі, незважаючи на вороже оточення, сміливо й відважно ніс і захищав український жовто-блакитний прапор.

Про політику М. Ґорбачова, який за будь-яку ціну хоче врятувати збанкрутовану російську імперію, Г. Михайленко сказала, що тепер в Україні популярним є такий вислів: якщо Ґорбачову вдасться поставити економіку на ноги, тоді він тим самим поставить українців на голови.

Юліян Мовчан

Московська...

(Закінчення зі стор. 1)

можи нам виконати свій обов'язок".

Всупереч вимогам республіканського уряду Міська і Обласна ради у Львові офіційно затвердили національну символіку, після чого над ратушею, оперним театром і будинком облвиконкому замаяв блактино-жовтий прапор.

Політична атмосфера у Львові, розповідає Гуревич, дещо загострена тим, що Міська рада прийняла рішення про передачу собору св. Юра українським католикам. „ Це викликало протест Синоду і Українського екзархату Православної Церкви", — сказано в статті.

Треба зауважити, що автор, можливо і не знає, що УПЦ насправді є замаскованою РПЦ в Україні. Змінивши назву, владоможці домоглися того, що багато хто вважає ніби в Україні відбувається боротьба не проти РПЦ, а проти своєї ж Української Автокефальної Православної Церкви.

З деяким недовір'ям зустріли львів'яни обрання Вячеслава Секретарюка на пост першого секретаря обкому партії України. Однак чимало людей вважають, що Секретарюк, як досвідчений партійний працівник і енерґійна людина, може виявитись активним перебудовником.

Вперше за багато років львів'яни отримали змогу через своїх обранців висловити все, що наболіло. Не дивно і те, що в промовах депутатів звучать не лише злободенні проблеми, але й незагоєні болі та образи. Та найбільше там дбають про те, аби не повернулися методи застійних часів.

● РІЗНЕ ●

●FUNERAL DIRECTORS●